

17. Nõuandetegevus

Kristel Jalak, Maris Sägi, Hanna Tamsalu

Nõuandeteenistuse eesmärgiks on arendada põllumajandust kompetentse nõuande abil, levitada riiklikku informatsiooni, tutvustada Euroopa Liidu seadusandlust ja selgitada EL-iga liitumisega kaasnevat probleeme.

Individuaalnõustamine

Individuaalnõuannet on praegusel kujul põllumajandustootjatele pakutud juba 1996. aastast. Samal aastal alustati ka nõuandetoetuse andmist, milleks on riigieelarvest ette nähtud vahendid, mida põllumajandustootja saab kasutada ainult nõuande ostmiseks. Nõuandetoetuse saamise aluseks on nõustamisleping, mille vaatavad üle maakondades maavalitsuste nõustamispetsialistid. Nõustamislepingu heakskiitmise järel toimub konkreetne nõustamine.

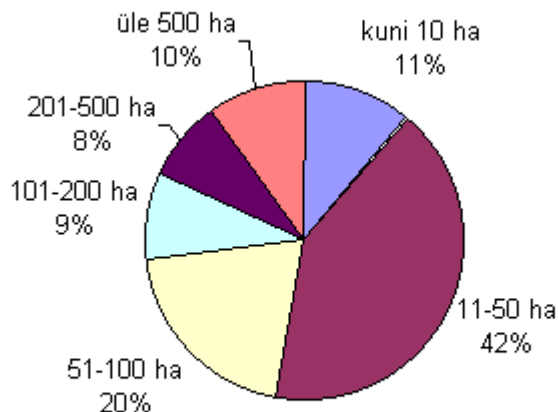
Kui ühe tootjaga sõlmitud individuaallepingute maksumus on alla 3000 krooni, tasub nõustaja ise 15%. Lisaks eespool nimetatud summale toetatakse täiendavalt lepinguid kogumaksumusega kuni kuus tuhat krooni, millest 50% tasub tootja ise nõustajale.

1999. aastal sõlmisid põllumajandustootjad individuaalnõuandetoetuseks 2689 nõustamislepingut koguväärtusega 7 936 330 krooni. Suurem osa tootjaid piirdus ainult ühe lepinguga.

Tabel 1. Lepingute arv tootjate järgi

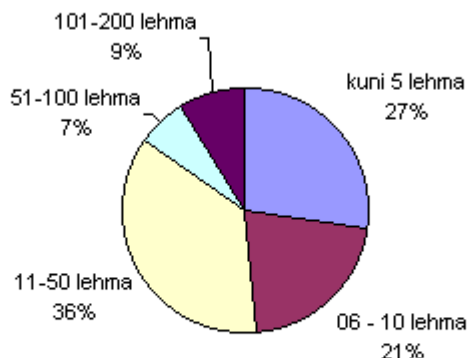
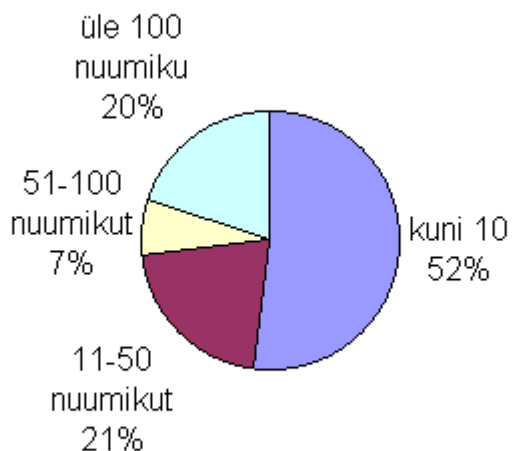
Lepinguid	Tootjate arv	Lepingu keskmine kestus (h)	Lepingute keskmine maksumus
1	1819	19	2910
2	343	18	3139
3	56	15	2695
4	4	14	2343

Tootmisüksuste suurus nõuandelepingu sõlminud tootjate hulgas; haritavat maad omas 2180 tootjat, keskmiselt oli neil 179 ha haritavat maad.

Joonis 1. Nõuandetoetuse kasutajate jagunemine haritava maa suuruse alusel

Lüpsilehmi oli 1355 tootjal, keskmine karja suurus oli 65 lüpsilehma. Nuumsigu pidas 523 tootjat keskmiselt 267 nuumikuga karjas.

Joonis 2. Karja suurus lehma pidavatel tootjatel Joonis 3. Karja suurus nuumikuid kasvatavatel tootjatel

Muudest tootmisharudest kasutas nõuandetoetust aktiivsemalt kalakasvatus, mesindus ja marjakasvatus.

Nõustajaid osales 1999. aasta nõuandetoetuse skeemis kokku 131 üksikisikut. Neist 107 sõlmisid ainult individuaallepinguid, 21 osales ka komplekslepingutes koos teis(t)e nõustaja(te)ga ning 3 konsulenti osales ainult komplekslepingute täitmisel.

Keskmiselt sõlmis üks konsulent aastas 19 lepingut kokku 56 916 krooni väärtuses ja keskmine lepingu maksumus oli 2905 krooni. Konsulentide aastakäive lepingute alusel varieerus 1500 kroonist 375 000 kroonini.

Tabel 2. Konsulentide jagunemine lepingute arvu alusel 1999. aastal

Individuaal-lepinguid	Konsulentide arv	Komplekslepinguid	Konsulentide arv
1	4	1	8
2-5	17	2-5	3
6-10	30	6-10	3
11-20	41	11-20	4
21-40	21	21-40	2
41-60	6	41-60	-
Üle 60	9	Üle 60	4

Suurim sõlmitud individuaallepingute arv ühel inimesel oli 100, komplekslepingute arv aga 83.

Tabel 3. 1999. aastal sõlmitud nõustamislepingute arv maakondade lõikes

Maakond	Lepinguid kinnitatud	Lepingute kogusumma	Kogusummast nõuandetoetus
Harju	132	387 100	308 455
Hiiu	39	114 550	93 868
Ida-Viru	90	260 200	199 925
Jõgeva	142	361 000	292 500
Järvamaa	264	737 700	602 475
Lääne	76	236 050	177 175
Lääne-Viru	180	541 250	424 800
Põlva	172	503 450	397 080
Pärnu	218	645 000	514 125
Rapla	453	1 349 900	1 034 750
Saare	215	621 380	510 183
Tartu	100	513 170	387 195
Valga	136	629 100	448 425
Viljandi	206	588 480	487 958
Võru	153	446 500	367 100
kokku	2576	7 934 830	6 246 013

Tabelist 3 selgub, et kõige aktiivsemad nõustajad olid Rapla- ja Järvamaal, kus sõlmiti vastavalt 453 ja 264 lepingut. Alla saja nõustamislepingu sõlmiti Hiiumaal ning Lääne- ja Ida-Virumaal vastavalt 39, 76 ja 90 lepingut.

Nõuandeteenistuse programm

Nõuandeteenistuse arendamiseks on Põllumajandusministeeriumis välja töötatud põllumajandusliku nõuandeteenistuse programm, mille raames finantseeriti 1999. aastal põllumajandustootjate nõustamist, konsulentide

koolitust, nõustamisalaste trükiste väljaandmist ja temaatiliste õppepäevade korraldamist.

1999. aasta riigieelarvest eraldati põllumajandusliku nõuandeteenistuse programmile 3 978 400 krooni. Antud vahenditest finantseeriti projekte (3 478 400 krooni ulatuses) ja toetati grupinõustamise üritusi maakondades (500 000 krooni).

1. Projektide finantseerimine

Projektide finantseerimise aluseks on vajadus konkreetsetele oludele vastavaks nõustamistegevuseks (riikliku toetuse abil). Projektid näitavad nii nõustajate potentsiaali kui ka vajadust nõuande järele.

1999. aastal laekus Põllumajandusministeeriumi põllumajandusliku nõuande arendamise konkursile 286 erinevat projekti. Konkursile laekunud tööd vaatas läbi põllumajandusliku nõuandeteenistuse finantseerimise komisjon, mille liikmeteks on Põllumajandusministeeriumi, Eestimaa Talupidajate Keskliidu, Eestimaa Põllumajandustootjate Keskliidu ja Eesti Konsulentide Ühingu esindajad.

1999. aastal toetati 170 erineva projekti täitmist 95 lepinguga.

Tegevused, mida on finantseeritud 1999. aasta riigieelarvest.

1. Nõuande ja teabelevi võrgustiku korraldamine: süsteemi arendamisele orienteeritud seminarid, koolitus, tagasiside kogumine, analüüsimine ja arendustegevus süsteemi jätkusuutlikkuse tagamiseks, nõustamismetoodika kursused.

1999. aastal toetati 12 ürituse (sealhulgas kaks kolmepäevast kursust "Nõustamismetoodika ja nõuande turustamine" ja kolm kolmepäevast kursust "Nõustamisprojekt ideest teostuseni") läbiviimist.

2. Õppe- ja juhendmaterjalid, nõuande infolehed (sh nii piirkondlike taluliitide omad kui ka temaatilised), nõuannet tutvustavad trükised. Toetati 41 trükise väljaandmist ja koostamist (sh artiklite avaldamist ajakirjades Põllumajandus, Maakodu ja Agraarteadus).

1999. aastal toetati 40 erineva trükise väljaandmist kogusummas 397 505 krooni.

Tabel 4. Finantseeritud trükised 1999. aastal

Trükise valdkond	Trükiste arv
Ajakirjad	3
Materjalid	7
Broüürid	7
Infolehed	18
Juhendid	3
Kokku	40

3. Grupinõustamine sisaldab erialaseid (taimekasvatus, loomakasvatus, majandus, ehitus jpm) üritusi. Finantseeriti 140 taimekasvatus- ja 142 loomakasvatusalast üritust ning 39 alternatiivsete tegevuste ja 33 majandusalast üritust.

Kokku finantseeriti 1999. aastal põllumajandusliku nõuandeteenistuse programmi raames 511 erinevat tegevust kogusummas 2 367 950 krooni. Grupiürituste keskmine osavõtjate arv oli 49.

4. Rahvusvaheliste nõustamisalaste projektide kaasfinantseerimine.

Eesti - Taani koostööprojekti "Kompleksne nõuandeteenus kui talu kvaliteedi parandamise alus" finantseeriti 1999. aasta vahenditest 150 000 krooni ulatuses.

2. Grupinõustamine

1999. aasta põllumajandusliku nõuandeprogrammi vahenditest finantseeriti grupiüritusi maakondades 500 000 krooni ulatuses. Kokku viidi läbi 167 üritust, kus osales 4281 inimest ja grupinõuande kogukestus oli 1354 tundi. Keskmiselt oli ühe ürituse pikkuseks 8 tundi, osalejate arvuks 25, kogumaksumuseks 3885 krooni ning keskmine toetussumma ühe ürituse kohta oli 2980 krooni.

Tabel 5. Grupinõustamisürituste jagunemine maakondades 1999. aastal.

Maakond	Ürituste arv	Osalejaid keskmiselt üritusel	Ürituse keskmine kestus (h)	Maksumus ürituse kohta (kr)	Välja-makstud toetus (kr)	Osavõtu-tasu (kr)	Osavõtutasu osaleja kohta (kr)
Harju	7	49	7	5529	29566	9138	27
Hiiu	5	24	13	2920	11675	3165	33
Ida-Viru	8	12	5	3125	18000	7296	64
Jõgeva	4	21	6	7965	25000	6772	78
Järva	8	27	7	3483	22000	5688	34
Lääne-Viru	3	47	5	4180	10000	2541	25
Lääne	14	23	5	3265	36000	9711	33
Põlva	7	22	6	3576	20000	5035	34
Pärnu	7	41	5	3573	20000	5011	24
Rapla	21	24	7	3875	49406	32336	59
Saare	12	34	23	6667	64000	16000	60
Tartu	10	30	15	6880	55040	13760	54
Valga	17	22	8	3313	44966	11350	30
Viljandi	15	25	6	2705	31895	8191	24
Võru	29	19	6	2601	60000	15145	30
KOKKU	167				497548	151139	
Keskmine		25	8	3885			40

Maakondadest toimus grupiüritusi kõige rohkem Võru- ja Raplamaal (üle 20). Kõige vähem oli üritusi Lääne-Virumaal, Jõgevamaal ja Hiiumaal, vastavalt 3, 4 ja 5. Teemade poolest oli jagunemine üsna ühtlane: majandusest viidi läbi 28 (raamatupidamine, äriplaanid), taimekasvatusest 25 ja loomakasvatusest 19 grupiüritust. Muudel teemadel oli kokku 28 üritust: populaarsemad olid mesindus ja metsandus, aga oli õppepäevi ka juriidilistes küsimustes, toetustest ja EL-i programmidest, ühistegevusest ning töökaitsest.

Nende tegevuste optimaalseks läbiviimiseks on oluline adekvaatne ülevaade olemasolevast situatsioonist. Seega on vaja täiendavalt uurida ja hinnata nõuande ja teabe vajadust nii põllumajanduses kui ka muudes sellega kaasnevates sektorites, samuti hinnata sektori olukorda. Sellest tulenevalt (aga mitte ainult) on vaja korraldada ka spetsialistide-nõustajate koolitust, mis vajab jällegi täiendavaid ressursse.